

SVĚTLUŠKY

Úterý - 20. červen

Příjezd na Sv. Magdalénu. Dveře autobusu se s ponurým technologickým vzdechem rezavějícího Leviatana otevírají vprostřed zanedbaného náměstíčka. Nová Říše... Zdivočelá zeleň místního parčíku podtrhuje pikaresknost polední siesty. Jen v průjezdu protilehlé hospody se pokouší otlý chlapec být rychlejší nežli míč. Další dva uvnitř hrají na velkém stole kulečnick. Koule modrá, žlutá a červená kreslí na zeleném plátně geometrické obrázky. Vzpomínka na Bauhaus. Malé pivo a několik anekdot s hostinským. Z průjezdu to čpí od beden s pivními láhvemi zvětralým pivem, odněkud zezadu mužskou močí. Nad hospodským průčelím trčí dvě barokní věže chrámu. Procházím kolem dlouhé budovy konventu. Chrám je uzamčen, tichá konverzace s mnichem premonstrátského řádu. Dva huňatí vlčáci...

Krátký sestup po úzké cestě směrem do Krasonic. Rybníček přechází v bažinu, odkud je cítit puškvorec a orobinec. Kraj zdá se být proniknut nebývalou spirituálností. Snad nikde jinde by člověk nestřetl tolik božích muk, křížků a svatých obrázků na tak malé rozloze, jako právě zde. Kouzelná příroda, zvětralé balvany obložené lišejníkem, kmeny smrků v zeleném půvabu jehličí jsou jako sloupy podpírající klenbu nebe. Šelest houštin jak strnulé chvění v hlubinách neznámých březinovských Tajemství. Konečně snivé údolí vonící čerstvě poraženým dřevem. Louka, která čeká na ostří Smrtonoše kosy a dům Očisty - Svatá Magdaléna...

Kamenné stavení ne větší než myslivna, přilehlá kaplička, dřevník a stodola. Vrzavé vsunutí klíče... Dnes jsem začal s dobrovolnou léčbou samotou a askezí. Výstřední exercicie před koncem milénia. Při setmění zapalují svíci. Uvnitř je chladno a plamen hýřivý. Před chvílí jsem venku sledoval zprvu temnou louku. Stal jsem se svědkem pozoruhodného úkazu. Stovky, možná tisíce světelných bodů ozářily louku. Stále jich přibývalo. Všude se to hemžilo živoucím jiskřením. Jejich roje se vlnily nad zavlhlou nepožatou trávou. Světlušky! To byli samečci. Samičky zase prosvětlyly prostor mezi stébly trav tak, že louka vyzařovala modrozelený hvězdný svit. Profánní raut hmyzích tělíček? Orgiastický výbuch? Nebo posvátná mluva světelných bytostí...?

Středa - 21. červen

Dnes den Slunovratu, v pohanských časech chvíle dionýského šílenství a erotických emocí. Krátká noc proběhla klidně. Spánek obdivuhodně tvrdý s ranními vizionářskými sny, snad vyvolanými prostředím a Svatojánskými broučky. Zámeček Sv. Magdaléna je osmistěnná jednopatrová budova vprostřed tiché doliny obklopené smrkovými lesy, kde vzduch zůstává zpravidla zcela nehybný. Křižovatka polních cest, vysoký dřevěný kříž a Březinova lipová alej. Ostatně kult učitele a básnivého mystika na zdejší samotě na mne doléhá, ač se bráním, stále podmanivěji. Jediným civilizačním prostředníkem, který jsem si sebou ne náhodně přivezl, je několik knih. Samozřejmě Březina... Tajemné dálky dokonce v prvním vydání z roku 1895 v Knihovně Moderní revue, Stavitelé chrámu a Ruce v edici Symposionu s Bílkovými grafickými listy. Vodou promáčené a zahrnědlé vydání Mého svědectví o O. Březinovi Jakuba Demla. Nactiutrhajícího svědectví geniálního regionálního hašteřivce, o němž se vyjadřují tak otevřeně nepřátelsky i dva z mých přátel. Prvý malovává své šerosvitové obrazy na starobylém mlýně Valcha nedaleko Boskovic. V místnosti vyplněné v lihu uloženými a halucinačně opalizujícími živočichy. Druhý se shlédl ve vydávání bizarního futuristického a kyberpunkového časopisu v Praze.

Celý zbytek dne po nesoustředěné četbě Březiny trávím na louce. Sekáčská dřina mezi trsy trávy, z nichž mokří boty kapky rosy. Omamná vůně pryskyřičných květů. Vysoko skáčou vyrušené žáby. Odpoledne bolesti v ramenou a v boku, na dlaních krvavé puchýře. Smutný večer se vzduchem prosyceným vůní čerstvého vadnoucího sena, noční můry vylétají svým křivolakým tvrdohlavým letem, cosi obrovsky krvavého a teskného se rozpadá na západě. Večer pohádkové ohnivé hry Světlušek. Čas v jejich společnosti je mi až prapodivně a nevysvětlitelně příjemný. Ve vlhém nočním vzduchu kmitají jako očarované meteority, světélkující modravým a zelenavým třpytem. Není těžké si chytit tyhle svatojánské padající hvězdy. Samečci jsou s kulovitým štítem a rýhovanými krovkami jako hlubinní potápěči. Ponravovitě a larvální samičky jako astronauti Michelin. Svítí obojí, stejně tak jako jejich vajíčka a larvy. I když ty jen světélkem plápolavým, bílým, slabým a mdlým. Jejich záhadné světlo vůbec nehřeje, je docela chladné s paprsky, které pronikají vším. Ne Světlušky, ale to záhadné světlo mne fascinuje. Zářící body mne do sebe vtahují jako přísavky chobotnice. Světlušky se kolem mne stále více srocují. Snad důkladné prozáření radary bytostí jiných světů?

Čtvrtek - 22. červen

Noc plná divokých snů. Pohledy do klenutých místností premonstrátského kláštera. Namísto mnichů nějací hoši v hnědých úborech divoce masturbují. Jejich počet se zvyšuje... Pak se obraz zaostřuje. Je to celá jednotka Hitlerjugend... Následuje noční běh z kopce lesní cestou pod vysokými smrky. Snad pronásledován? Poznávám sestup k Sv. Magdaléně porostlý mechem a nesmírnou spoustou hub - smrže, muchomůrky, klouzky, ryzce... Nohy se mi do nich boří jako do rašeliniště. Obrovská svítivá a vyzařující bedla vyšší nežli dospělý člověk je podivným slunečníkem nemocnému Andělu. Pocit úzkosti.

Ráno se pokouším rozdělat oheň v nevelkém krbu v přízemí. Přitom objevuji podivuhodný systém komínů. Silné kamenné zdi, o nichž mi usedlý hajný odpoledne tvrdí, že budou patrně gotického původu, jsou místo životodárnými žilami protkány umně vedeným labyrintem komínů.

Odpoledne výlet po ní cestou k rybníku. Myšlenky se vkrádají do mých stop neodbytností vztekklých šakalů. Jako kdyby mi mozkové dráhy spojil Expres LSD. Náhle je mi spousta věcí jasná, jako složité matematické úkony tomu, kdo dokáže číst v pro jiné tajemných tabulkách. Jen tady se mohl změnit obecní učitel Václav Jebavý, který na několik výjimek v pozdním věku nikdy daleko necestoval, ve vášnivého věštce a vizionáře Otokara Březinu. Byl dlouhodobě izolován v kraji Světlušek, kde se mísí metafyzická strnulost s balzámem monumentálního lesního klidu. Stalo se to přesně před sto lety. Nepodstatná náhoda nebo skrytý záměr? (Jestli tohle přečkám, musím si přečíst Březinovu korespondenci!) A navíc - Světlušky! Večer na louce opět s nimi. Sbíral jsem je jako rozsypané plutoniové korálky z mechu. Nalezenou lucernu jsem naplnil stovkami zářících broučků a vzniklou blikající lampu paží zvedl ke hvězdám. Toužebný signál žíznivého...

Pátek - 23. červen

V ranní mlze spatřena silueta vyhublého muže. Z tváře rozeznána jen zastřížená bradka a pichlavé oči za kulatými brýlemi. Když jsem vyběhl na louku, zmizel. Přitom na mne kdosi mával z okna, z něhož jsem před okamžikem vyhlížel. Bleskurychlý návrat. Udýchán prohledávám stavení. Prázdné... Březina? Reinkarnace? Duchovní dědičnost nebo odpověď Světloňošu.?

Odpoledne práce na poškozené stříšce kapličky. Vždy v zimě během posledních let sloužila jako lednice. Uvnitř zavhlý a zatuchlý pach, ta těžká vůně času jako kdysi ve Stínadlech. Temně černý brouk Smrtník leze za tmou jako Vontové za Ježkem v kleci. Ještě tak uvidět bělostnou škrabošku nepolapitelného Široka!

Večer. Na dvou pahorcích před okamžikem vzplály vysoké ohně. Nedočkávané vyhlížení Svatojánských mušek. Přicházejí s prvními

hvězdami, jako by chtěly připomenout duchaplnost Flammarionovu. Francouzský astronom se jí proslavil tak, že mu dokonce jakási mladičká francouzská hraběnka dala po své předčasné smrti zaslat kus kůže stažené ze svých zad, aby jí použil k vazbě svého nového díla. Flammarion tak učinil a dal do kůže neznámé tuberkulózní krásky vyvázat své Nebeské krajiny. Něžné gesto...

Zní to nesmyslně, ale během těch několika dní na samotě jsem na Světluškách silně závislý. Neumím si dost dobře představit, že bychom se mohli od sebe odloučit. Jejich rojení, jež vytváří nekonečné hermetické obrazce, mne hypnotizuje. S mizícím měsícem hmyzích tělíček přibývá, jako mých obav z vlastního pověstného somnambulismu. Brzy bude nový měsíc a mé neodbytné tušení, že právě tehdy se něco zcela změní, přerůstá v jistotu. Co to ale bude? Jaké hádanky a poselství to Světlušky svou září zvěstují? Cítím sladkou trýzeň a ten, ke kterému vzhlížíme, zase mlčí...

Sobota - 24. červen

Návštěva městyse s pozoruhodným klášteřem a kostelem. Rozechvělá vzpomínka na komunistickou Utopii. Městečko nese jako šrámy na tváři její roztomilá stigmata. Cítím pach spáleného olejového benzínu otcovy motorky, pach kožené bundy a motorkářských rukavic změkčených vetřeným rybím tukem. Sputnik je znovu ikonem Času. Zakláním hlavu a mhouřím oči. Ačkoliv jsem na Sv. Magdaléně bez médií díky nepřítomnosti jedových drah elektřiny, zářím. Tajemný vyzařující spiklenec Světlušek. Hvězdné médium...

Tiše kapou slova v nádherné barokní knihovně kláštera. "Ad omne bonum opus parati", takové je heslo řeholních kanovníků řádu premonstrátů, jejichž Novoříšský klášter byl původně ženský. Askezi řehole svatého Augustina doplnil kdysi chytře zakladatel řádu svatý Norbert duchovní správou. Patnáct tisíc svazků s vazbami, které prozrazují horlivou péči mnichů v bílých kutnách. Až podezřele málo teologie, nečekaně bohatě spisů přírodních, medicíny, historie, filozofie...

Odpoledne sběr muchomůrek. Způsob počínajícího léta je neobyčejně vlhký a tak se lesy skrápěné téměř pravidelnými dešti v hustých parách předhánějí v okázalém vystavování plodů zapařeného a tlejícího života. Houby milují bezvětrí. K večeru nalezena na starém srnčím trusu drobná lysohlávka.

Svatojánská noc. Noc kouzel, věšteb, kvetoucího kapradí, léčivých bylin a čarodějných trní. Večer na louce mezi přibývajícemi Světluškami houbový trip. Vize přicházející po celou noc, rozkoše mystiků konané už před tisíciletími. Opuštění vlastního těla, které se jako rozbitá skořepina zřítilo k zemi mezi Světlušky do zavadlé trávy a vstup s jejich pomocí do zářivých krajin vytržení myslí.

Neděle - 25. červen

Vlnivé nárazy vzdáleného kostelního vyzvánění. Svět nejprve jako pohled do střípků krasohledu. Barevné skvrny a kůže zebry viděná psychedelickýma očima. Polotóny měkké jako ženské francouzské spodní prádlo. Zahanbující a přitom povyšující pohlaví na růži.

Ale ještě stále jsem zde. A ještě pořád cítím... Tak daleko od všeho, o čem jsem si myslel, že sejde na úbytě v říši zapomnění. Přitom se to do mne zažralo jako havířská špína.

Celé dopoledne tělesné bloudění lesem. Duše se s bolestí navrácí zpět jako baletka na jeviště po trojitě zlomenině. Úplně procitá až ve vypáleném lese. Ve vrstvě černého mazlavého popela vysoké jako čerstvý rov. Kolem rozpukané ohořelé stromy s větvemi proměněnými v dým. Snad nějak takhle vypadá torzo věčnosti. Jako náplast na ústech s boláky. Jako maják zběsile blikající do temnoty v hlavě.

Začínám věřit, že vše, co tady prožívám, má nějaký skrytý účel. Okolnosti provázející můj samotářský pobyt na Sv. Magdaléně by se mohly zdát na první pohled docela nevzrušující, ale jakýsi šestý smysl mi říká, že se ke mně někdo snaží prostřednictvím Světlušek promluvit. Co je to za sílu a proč tak činí, mi zůstává záhadou. Nepochybují však o její existenci.

Dnes už mi není příliš šílenou ani myšlenka, že nevidaná architektura zámečku protkaná sítí komínů je záhadným architektonickým kryptogramem, esoterickou základnou nebo dokonce prazvláštním světelným plavidlem do hlubin Tajemství. Jestliže Březina napsal svých šest skvělých sbírek během pouhých deseti let po roce 1893 právě v těchto místech, je docela možné, že už tehdy navázal spojení s nějakou výjimečnou silou či bytostí. Stačí vzít jeho prvotinu a nalistovat první stránku - Ó sílo extazí a snů, z níž umění plá barev vějířem a v tónech burácí! Tvým kouzlem z myšlenek se záře pramení, jak z éteru se světlo nítí vibrací. To nejsou slova Tassa, Moliera a Shakespeara ze zaprášených regálů klášterní knihovny. Vždyť tohle je mluva vesmírného hmyzu - Světlušek! Že by se básník Otokar Březina střetl a dorozuměl s těmito záhadnými silami?

Zřejmě by mne to všechno mělo děsit, ale naopak se ve mně posiluje zvláštní nejasný pocit napjatého očekávání něčeho velkolepého a těžko slovně popsatebného. Stal jsem se vlastně dobrovolným zajatcem droboučkého hmyzu, jehož světélkování mi neuvěřitelně rozechvívá nervy. Stmívá se, musím jít! Světlušky čekají...

Pondělí - 26. červen

Celý den neklidné očekávání večerního extatického dostaveníčka. Na nic se nemohu soustředit, všechno mi padá z rukou jako nezkušenému a poštilému milenci. Jsem snad uřknutý a očarovaný zářícím broučím fantomem? Kletba nebo rozkoš? Pod dojmem velkolepého světelného divadla ztrácím zájem o uspávající manýru života bez Světla Svatojánských broučků. Čekám s bušícím srdcem na večer. Je to droga, která nepotřebuje vložit pod jazyk ani vstříknout do žíly...

Nemám chuť ani sílu oprostít se od tohoto opojení. Nyní také kupodivu dobře spím téměř beze snů. Vždy pozdě po půlnoci mne Světlušky opustí a já náhle usínám jako bych vdechoval rajský plyn. I vytržení má zřejmě své utišující chvíle.

Měsíc je dnes už téměř neviditelný útlý stříbrný luk nad temnými korunami smutečních vrb u okraje lesa za zámečkem. V temnotě začíná poletovat fosforeskující lesní svítivé zrno. Dravě víří a vytváří chuchvalce světelné mlhy. Světlušky mne zase vyzývají ke svým vzdušným hrám. Přiznám se, že nebudou dlouho čekat. Odcházím!

Úterý - 27. červen

Pekelný čas. Obávám se, že k tomu, v co jsem začal tak silně věřit, nakonec nedojde. Pouhý den do novoluní a taková bouře... Celé odpoledne to bylo jako ve větrném víru, okenice divoce tloukly do rámu, déšť bičoval zemi. Večer tragedie. Ani jedna jediná Světluška!

Středa - 28. červen

Usnul jsem až pozdě k ránu. Myslel jsem, že včerejšek vůbec neskončí a čekal na milosrdný spánek. Přišel jen neklidný polospánek se stálým probouzením a fantasmaty. Následná sklíčenost po probdělé noci. Během celého dne jako rekonvalescent po mozkové operaci. Bez jídla a cíle jsem ahasverovsky bloudil zavlhlou krajinou. Lesy ponořené do oparu hustého jako neproniknutelná bílá vlna.

Za okamžik očekávám stmívání. Nervy napjaty k prasknutí. Mám strach, že už to nevydržím a zhroutím se. Jestliže Světlušky nepřijdou, neumím si představit, co bude dál. Objeví li se, ať se stane cokoliv. Rád se jim podrobím. Listuji svými posledními zápisky ze Sv. Magdalény a vzpomínám na některé zdánlivě nepodstatné podrobnosti. Příhody se vyvíjely příliš rychle, než abych byl schopen tvrdit něco určitého, ale dnes v noci se nejspíš začne spousta věcí odehrávat jinak než doposud.

Konečně! Jsou tady! Přišly tak náhle. Musím k oknu... Je jich stále víc a víc, jako ještě nikdy před tím. Oblý světelný mrak. Mějte mně klidně za šílence, ale roztrásla se mi kolena. Večerní

krajina, jindy beznadějně temná, září paprsky Světloňů tak, že
vidím jako ve dne. Obrovské Světlo! Oslepuje mne. Jdu za ním
a nejráděj bych se už nikdy nevrátil... O. B.

(věnováno M. Kostelníkovi 1995)